

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.02.2020
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	31.12.2020
Avaldamismärge:	RT I, 31.01.2020, 12

Euroopa Liidu kodaniku seadus¹

Vastu võetud 17.05.2006

[RT I 2006, 26, 191](#)

jõustumine 01.08.2006

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
26.11.2009	RT I 2009, 62, 405	01.01.2010 Seaduses asendatud sõnad „Kodakondsus- ja Migratsiooniamet” sõnadega „Politsei- ja Piirivalveamet” vastavas käändes.
09.12.2009	RT I 2010, 3, 4	05.04.2010
22.04.2010	RT I 2010, 22, 108	01.01.2011 jõustub päeval, mis on kindlaks määratud Euroopa Liidu Nõukogu otsuses Eesti Vabariigi suhtes kehtestatud erandi kehtetuks tunnistamise kohta Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 140 lõikes 2 sätestatud alusel, Euroopa Liidu Nõukogu 13.07.2010. a otsus Nr 2010/416/EL (ELT L 196, 28.07.2010, lk 24–26).
10.06.2010	RT I 2010, 41, 241	01.08.2010
25.11.2010	RT I, 09.12.2010, 1	01.01.2011
08.12.2011	RT I, 29.12.2011, 1	01.01.2012
12.02.2014	RT I, 26.02.2014, 2	01.10.2014
19.02.2014	RT I, 13.03.2014, 4	01.07.2014
19.06.2014	RT I, 12.07.2014, 1	01.01.2015
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused.
19.11.2014	RT I, 13.12.2014, 1	01.01.2016, jõustumisaeg muudetud 01.07.2016 [RT I, 17.12.2015, 1]
11.02.2015	RT I, 12.03.2015, 1	01.01.2016
18.02.2015	RT I, 23.03.2015, 1	02.04.2015, osaliselt 01.08.2015 ja 01.01.2016
18.02.2015	RT I, 23.03.2015, 5	01.07.2015
25.11.2015	RT I, 17.12.2015, 1	20.12.2015
26.11.2015	RT I, 17.12.2015, 3	27.12.2015
14.12.2016	RT I, 03.01.2017, 1	18.01.2017, osaliselt 01.10.2017
13.04.2017	RT I, 26.04.2017, 6	06.05.2017
25.10.2017	RT I, 17.11.2017, 1	01.01.2019
20.02.2019	RT I, 13.03.2019, 2	15.03.2019
21.02.2019	RT I, 19.03.2019, 9	01.02.2020, osaliselt 01.01.2021

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Reguleerimisala ja seaduse kohaldamine

(1) Käesolev seadus reguleerib Euroopa Liidu kodaniku ja tema perekonnaliikme Eestis viibimise ja elamise aluseid ning sätestab Euroopa Liidu kodanikule ja tema perekonnaliikmele Eestist lahkumise kohustuse ja neile Eestisse sissesõidu keelu kohaldamise alused.
[RT I, 26.02.2014, 2- jõust. 01.10.2014]

(1¹) Euroopa Liidu kodaniku ja tema perekonnaliikme suhtes kohaldatakse väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses välismaalasele väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu kohaldamise kohta sätestatud, arvestades välislepingus või käesolevas seaduses sätestatud erisusi.
[RT I, 26.02.2014, 2- jõust. 01.10.2014]

(2) Käesolevat seadust kohaldatakse Euroopa Liidu ja Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi kodaniku, kes ei ole Eesti kodanik, ja Šveitsi Konföderatsiooni kodaniku (edaspidi *Euroopa Liidu kodanik*) ning nende perekonnaliikmete suhtes, kui käesolevas seaduses ei sätestata teisiti.
[RT I, 26.04.2017, 6- jõust. 06.05.2017]

(2¹) Käesolevat seadust kohaldatakse Ühendkuningriigi kodaniku suhtes (edaspidi ka *Euroopa Liidu kodanik*), kellel on elamisõigus või kes omandab elamisõiguse Eestis 2021. aasta 31. märtsi seisuga, arvestades käesoleva seaduse §-s 14¹, § 41 lõikes 4 ja § 43 lõikes 1¹ sätestatud erisusi.
[RT I, 19.03.2019, 9- jõust. 01.02.2020]

(2²) Käesolevat seadust kohaldatakse käesoleva paragrahvi lõikes 2¹ nimetatud Ühendkuningriigi kodaniku perekonnaliikme suhtes, arvestades käesoleva seaduse § 48 lõikes 1¹ sätestatud erisusi.
[RT I, 19.03.2019, 9- jõust. 01.02.2020]

(3) Käesolevat seadust ei kohaldata riigikaitsealuste alusel Eestis viibiva Euroopa Liidu kodaniku ja tema perekonnaliikme suhtes.
[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(4) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

(4¹) Vähemalt 15-aastane alaealine võib teha käesolevast seadusest tulenevaid menetlustoiminguid ja osaleda menetluses iseseisvalt, kui käesolev seadus ei sätesta teisiti.
[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

(5) Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikme suhtes kohaldatakse välismaalaste seaduse 2. peatüki 1. ja 2. jagu, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.
[RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(5¹) Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikme suhtes kohaldatakse välismaalaste seaduse §-des 270–272 ja 279³ isikuandmete ning biomeetriliste andmete töötlemise, edastamise ja kogumise ning andmesubjekti õiguste piiramise kohta sätestatud.
[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

(6) Euroopa Liidu kodaniku suhtes kohaldatakse välismaalaste seaduses sätestatud välismaalase Eestisse kutsuja kohta sätestatud.
[RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

§ 2. Eestis viibimise, elamise ja töötamise seaduslikud alused

(1) Euroopa Liidu kodaniku ja tema perekonnaliikme Eestis viibimise seaduslikuks aluseks on viibimisõigus.

(2) Euroopa Liidu kodaniku ja tema perekonnaliikme Eestis elamise seaduslikuks aluseks on elamisõigus.

(3) Perekonnaliikmel on keelatud Eestis elada, kui tal ei ole elamisõigust Eestis.

(4) Eestis töötamiseks ja füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemiseks peab perekonnaliikmel olema elamisõigus.

(5) Euroopa Liidu kodaniku või tema perekonnaliikme isik tuvastatakse või tema isikusamasust kontrollitakse isikut tõendava dokumendi alusel või selle puudumisel muu dokumentaalse tõendi alusel.
[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

(6) Eesti võtab teise Euroopa Liidu liikmesriigi taotlusel tagasi oma riigi kodaniku ka juhul, kui isiku kodakondsuse üle toimuvad vaidlused.

[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

§ 3. Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliige

(1) Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikmeks (edaspidi *perekonnaliige*) käesoleva seaduse tähenduses loetakse isikut, kes ei ole Euroopa Liidu ega Eesti kodanik ja kes on:

- 1) Euroopa Liidu kodaniku abikaasa (edaspidi *abikaasa*),
- 2) Euroopa Liidu kodaniku või abikaasa alla 21-aastane otsejoones alaneja sugulane või ülalpeetav täisealine otsejoones alaneja sugulane (edaspidi *ülalpeetav laps*),
- 3) Euroopa Liidu kodaniku või abikaasa ülalpeetav otsejoones üleneja sugulane (edaspidi *ülalpeetav vanem*) või
- 4) käesoleva lõike punktides 1–3 nimetatuta isik, kes on Euroopa Liidu kodaniku ülalpeetav või tema leibkonnaliige lähteriigis või kes tervises seisundi tõttu ei ole püsivalt suuteline iseseisvalt toime tulema, ja on vajalik, et Euroopa Liidu kodanik teda isiklikult hooldab.

[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

(2) Ülalpeetavaks käesoleva seaduse tähenduses loetakse isikut, kes elab Euroopa Liidu kodanikuga koos ühises majapidamises ning kellel puudub iseseisev sissetulek.

(3) Leibkonnaliikmeks käesoleva seaduse tähenduses loetakse:

- 1) riikliku statistika seaduse § 24 lõikes 4 nimetatud isik, kes elab Euroopa Liidu kodanikuga ühises majapidamises ning kellel on iseseisev sissetulek;
- 2) isik, kellel on Euroopa Liidu kodanikuga tõendatud püsiv ja faktiline kooselu.

[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

§ 4. Vastsündinud laps

[Kehtetu -RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 01.10.2017]

§ 5. Püsiv elamine Eestis

(1) Püsivaks Eestis elamiseks käesoleva seaduse tähenduses loetakse Euroopa Liidu kodaniku või perekonnaliikme Eestis viibimist elamisõiguse alusel.

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]

(2) [Kehtetu -RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]

§ 6. Töötamine ja tööandja

(1) Töötamiseks käesoleva seaduse tähenduses loetakse teenuse osutamist töölepingu või muu teenuse osutamise lepingu alusel, mille eest makstakse tasu.

(2) Tööandjaks käesoleva seaduse tähenduses loetakse isikut või asutust, kes on sõlminud isikuga töö- või muu teenuse osutamise lepingu või kellega ollakse teenistussuhtes.

2. peatükk VIIBIMISÕIGUS

1. jagu Euroopa Liidu kodaniku viibimisõigus

§ 7. Euroopa Liidu kodaniku viibimisõigus

(1) Euroopa Liidu kodanikul on õigus Eestis viibida kehtiva reisidokumendi või isikutunnistuse alusel.

(2) Euroopa Liidu kodanik peab hiljemalt kolme kuu möödumisel Eestisse sisenemise päevast arvates oma elukoha registreerima rahvastikuregistri seaduses sätestatud korras.

§ 8. Euroopa Liidu kodaniku viibimisõiguse piiramine

(1) Euroopa Liidu kodaniku viibimisõigust Eestis võib piirata, kui on põhjendatud alust arvata, et ta ohustab avalikku korda, riigi julgeolekut või rahvatervist.

[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

(2) [Kehtetu -RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

(3) Viibimisõiguse piiramise otsustab Politsei- ja Piirivalveamet või Kaitsepolitseiamet.
[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

§ 9. Lahkumisettekirjutuse tegemine Euroopa Liidu kodaniku viibimisõiguse piiramise korral
[Kehtetu -RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

2. jagu

Perekonnaliikme viibimisõigus

§ 10. Perekonnaliikme viibimisõigus

(1) Perekonnaliikmel on õigus koos Euroopa Liidu kodanikuga Eestis viibida, kui tal on kehtiv reisidokument ja viisa.
[RT I 2010, 3, 4- jõust. 05.04.2010]

(2) Viisat ei pea olema perekonnaliikmel, kellel on välismaalaste seaduses sätestatud muu seaduslik alus Eestis viibimiseks.
[RT I 2010, 3, 4- jõust. 05.04.2010]

(2¹) Perekonnaliikmele võib anda viisa, kui:
1) tal on kehtiv reisidokument;
2) on tõendatud, et ta reisib koos Euroopa Liidu kodanikuga või ühineb temaga ja
3) on tõendatud tema perekonnaliikme staatus.
[RT I 2010, 3, 4- jõust. 05.04.2010]

(2²) Perekonnaliikmel ei pea olema tervisekindlustuslepingut
[RT I 2010, 3, 4- jõust. 05.04.2010]

(2³) Perekonnaliikmel on õigus viibida Eestis järgneva 90 päeva jooksul alates elamisõiguse kehtivusaja lõppemise päevast arvates, kui tema elamisõigus lõppes tähtaja saabumisega.
[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]

(3) Perekonnaliikmel on keelatud Eestis viibida, kui tal ei ole viibimisõigust või muud seaduslikku alust Eestis viibimiseks.

(4) Eestis viibimisõiguse alusel viibiv perekonnaliige peab kolme kuu jooksul Eestisse sisenemise päevast arvates taotlema tähtjalist elamisõigust või lahkuma Eestist enne nimetatud tähtaja möödumist, kui ta ei ole esitanud taotlust tähtjalise elamisõiguse saamiseks.

(5) Tähtjalise elamisõiguse taotluse esitanud perekonnaliikme Eestis viibimine on seaduslik kuni tema tähtjalise elamisõiguse taotluse menetluse lõppemiseni.

(6) Eestis viibimisõiguse alusel viibival perekonnaliikmel on keelatud Eestis töötada või tegutseda füüsilisest isikust ettevõtjana.

§ 10¹. Perekonnaliikmele viisa andmisest keeldumine

(1) Perekonnaliikmele keeldutakse lühiajalise viisa ja lennujaama transiidiviisa andmisest viisaeeskirjas sätestatud alustel.

(2) Perekonnaliikmele keeldutakse pikaajalise viisa andmisest, kui esineb vähemalt üks järgmistest alustest:
1) isikul puudub kehtiv reisidokument;
2) isiku reisidokument või selles sisalduvad kanded on võltsitud;
3) isiku suhtes kehtib Eesti poolt kohaldatud sissesõidukeeld ja
4) isik võib kujutada ohtu avalikule korrale, riigi julgeolekule, rahvusvahelistele suhetele või rahva tervisele.

(3) Perekonnaliikmele viisa andmisest keeldumist põhjendatakse ning viisa andmisest keeldumise põhjus ja sellega seonduvad asjaolud tehakse isikule teatavaks ulatuses, mis ei ole vastuolus Euroopa Liidu mis tahes liikmesriigi avaliku korra või riigi julgeoleku tagamise vajadusega.
[RT I 2010, 3, 4- jõust. 05.04.2010]

§ 11. Perekonnaliikme viibimisõiguse piiramine

(1) Perekonnaliikme viibimisõigust Eestis võib piirata, kui on põhjendatud alust arvata, et ta ohustab avalikku korda, riigi julgeolekut või rahvatervist.
[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

(2) [Kehtetu -RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

(3) Viibimisõiguse piiramise otsustab Politsei- ja Piirivalveamet või Kaitsepolitseiamet.
[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

§ 11¹. Perekonnaliikmele antud viisa tühistamine ja kehtetuks tunnistamine

(1) Perekonnaliikmele antud lühiajaline viisa ja lennujaama transiidiviisa tühistatakse ja tunnistatakse kehtetuks viisaeeskirjas sätestatud alustel.

(2) Perekonnaliikmele antud pikaajaline viisa tühistatakse või tunnistatakse kehtetuks, kui esineb vähemalt üks järgmistest alustest:

- 1) isikul puudub kehtiv reisidokument;
- 2) isiku reisidokument või selles sisalduvad kanded on võltsitud;
- 3) isiku suhtes kehtib Eesti poolt kohaldatud sissesõidukeeld ja
- 4) isik võib kujutada ohtu avalikule korrale, riigi julgeolekule, rahvusvahelistele suhetele või rahva tervisele.

(3) Perekonnaliikmele antud viisa tühistamist ja viisa kehtetuks tunnistamist põhjendatakse ning viisa tühistamise ja viisa kehtetuks tunnistamise põhjus ja sellega seonduvad asjaolud tehakse isikule teatavaks ulatuses, mis ei ole vastuolus Euroopa Liidu mis tahes liikmesriigi avaliku korra või riigi julgeoleku tagamise vajadusega.

(4) Perekonnaliige võib esitada halduskohtule viisa tühistamise ja viisa kehtetuks tunnistamise peale kaebuse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul otsuse teatavaks tegemise päevast arvates.
[RT I 2010, 3, 4- jõust. 05.04.2010]

§ 12. Lahkumisettekirjutuse tegemine perekonnaliikme viibimisõiguse piiramise ja seadusliku aluseta Eestis viibimise korral

[Kehtetu -RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

3. peatükk TÄHTAJALINE ELAMISÕIGUS

1. jagu Euroopa Liidu kodaniku tähtajaline elamisõigus

§ 13. Euroopa Liidu kodaniku tähtajaline elamisõigus

(1) Euroopa Liidu kodanik omandab Eestis tähtajalise elamisõiguse viieks aastaks, kui ta registreerib elukoha Eestis rahvastikuregistri seaduses sätestatud korras.

(1¹) Euroopa Liidu kodaniku alaealine laps, kes on Eestis sündinud või kes asub Eestisse elama, saab tähtajalise elamisõiguse, kui vanemal on tähtajaline elamisõigus, sõltumata sellest, kas alaealine laps on Euroopa Liidu kodanik või mitte.

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 01.10.2017]

(2) Viie aasta möödudes pikeneb tähtajalise elamisõiguse tähtaeg automaatselt viieks aastaks, kui Euroopa Liidu kodaniku elukoht on jätkuvalt Eestis registreeritud ja Euroopa Liidu kodaniku tähtajaline elamisõigus ei ole lõppenud või seda ei ole lõpetatud.

(2¹) Euroopa Liidu kodaniku alaealise lapse tähtajaline elamisõigus pikeneb, kui Euroopa Liidu kodaniku tähtajaline elamisõigus pikeneb.

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 01.10.2017]

(3) Elukoha registreerimisel väljastatakse Euroopa Liidu kodanikule tema soovil vastav tõend.

§ 14. Isikutunnistuse taotlemine

(1) Euroopa Liidu kodanik, kes on omandanud tähtajalise elamisõiguse Eestis, peab taotlema isikutunnistust ühe kuu jooksul elukoha Eestis registreerimise päevast arvates isikut tõendavate dokumentide seaduses sätestatud korras.

(2) Isikutunnistus tõendab Euroopa Liidu kodaniku tähtajalist elamisõigust.

§ 15. Euroopa Liidu kodaniku tähtajalise elamisõiguse lõppemine

(1) Euroopa Liidu kodaniku tähtajaline elamisõigus lõpeb:

- 1) kui tal ei ole registreeritud elukohta Eestis,
- 2) alalise elamisõiguse omandamisel,
- 3) talle Eesti kodakondsuse andmisel või taastamisel,
- 4) Euroopa Liidu kodakondsuse kaotamisel või
- 5) tema surma või surnuks tunnistamise korral.

(2) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab tähtajalise elamisõiguse lõppemisel Euroopa Liidu kodaniku isikutunnistuse kehtetuks.

§ 16. Euroopa Liidu kodaniku tähtajalise elamisõiguse lõpetamine

(1) Euroopa Liidu kodaniku tähtajaline elamisõigus Eestis lõpetatakse, kui on põhjendatud alust arvata, et ta ohustab avalikku korda, riigi julgeolekut või rahvatervist.

[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

(2) Euroopa Liidu kodaniku tähtajaline elamisõigus Eestis lõpetatakse Politsei- ja Piirivalveameti otsusega.

(3) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab tähtajalise elamisõiguse lõpetamisel Euroopa Liidu kodaniku isikutunnistuse kehtetuks.

(4) Tähtajalise elamisõiguse lõpetamisel lakkab Euroopa Liidu kodanik olemast Eesti rahvastikuregistri andmesubjekt.

[RT I, 17.11.2017, 1- jõust. 01.01.2019]

§ 17. Lahkumissetkirjutuse tegemine Euroopa Liidu kodaniku tähtajalise elamisõiguse lõpetamise korral

[Kehtetu -RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

2. jagu

Perekonnaliikme tähtajaline elamisõigus

§ 18. Perekonnaliikme tähtajaline elamisõigus

(1) Perekonnaliikmele antakse tähtajaline elamisõigus Eestis, kui tema puhul on täidetud tähtajalise elamisõiguse andmise tingimused.

(2) Perekonnaliikmele antakse tähtajaline elamisõigus Politsei- ja Piirivalveameti otsusega.

(3) Perekonnaliikme tähtajalist elamisõigust Eestis pikendatakse, kui tema puhul on jätkuvalt täidetud tähtajalise elamisõiguse andmise tingimused.

§ 19. Tähtajalise elamisõiguse kehtivusaeg

(1) Perekonnaliikmele antakse tähtajaline elamisõigus kuni viieks aastaks, kuid mitte kauemaks kui Euroopa Liidu kodaniku Eestis elamise ajaks.

(2) Perekonnaliikme tähtajalist elamisõigust pikendatakse Euroopa Liidu kodaniku Eestis elamise ajaks, kuid mitte kauemaks kui viieks aastaks korraga.

§ 20. Tähtajalise elamisõiguse andmise eeldused

(1) Politsei- ja Piirivalveamet annab tähtajalise elamisõiguse perekonnaliikmele eeldusel, et:

1) Euroopa Liidu kodanik, kelle juurde ta soovib elama asuda, töötab või tegutseb füüsilisest isikust ettevõtjana Eestis,

2) Euroopa Liidu kodanikul, kelle juurde ta soovib elama asuda, on enda ja oma perekonnaliikmete ülalpidamiseks piisavalt rahalisi vahendeid ja ta on ravikindlustuse seaduses sätestatud korras kindlustatud isik või

3) Euroopa Liidu kodanik, kelle juurde ta soovib elama asuda, õpib Eestis ning tal on enda ja oma perekonnaliikmete ülalpidamiseks piisavalt rahalisi vahendeid ja ta on ravikindlustuse seaduses sätestatud korras kindlustatud isik.

(2) Perekonnaliikme alaealine laps, kes sünnib Eestis või asub Eestisse elama, saab tähtajalise elamisõiguse, kui vanemal on tähtajaline elamisõigus.

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 01.10.2017]

(3) Eestis õppimiseks loetakse õppimist Eesti põhikoolis, gümnaasiumis, kutseõppeasutuses, rakenduskõrgkoolis või ülikoolis, osalemist nimetatud õppeasutustes korraldatavatel ettevalmistuskursustel

või täienduskoolitusel, Eesti ülikoolis või rakenduskõrgkoolis teadus- või uurimistöö tegemist, osalemist rahvusvahelise üliõpilasorganisatsiooni vahendatud praktikal Eestis.

§ 21. Tähtajalise elamisõiguse andmise eelduste erisused

Eestis tähtajalise elamisõigusega Euroopa Liidu kodanikku loetakse jätkuvalt Eestis töötavaks isikuks või füüsilisest isikust ettevõtjaks järgmistel juhtudel:

- 1) ajutise töövõimetuse ajal, kui ta ei saa haiguse või õnnetuse tagajärjel ajutiselt töötada,
 - 2) töötuna arvel oleku ajal, kui ta on võetud tööturuteenuste ja -toetuste seaduses sätestatud korras arvele töötuna pärast seda, kui ta on töötanud Eestis üle ühe aasta,
 - 3) kuue kuu jooksul töötuna arvele võtmise päevast arvates, kui ta on võetud tööturuteenuste ja -toetuste seaduses sätestatud korras arvele töötuna pärast seda, kui ta on lõpetanud alla aastase töölepingu või jäänud töötuks esimese kaheteistkümne kuu jooksul või
 - 4) täienduskoolitusel osalemise ajal, kui ta ei ole töötanud ning koolitus on seotud eelneva töö või tegevusega.
- [RT I, 23.03.2015, 5- jõust. 01.07.2015]

§ 22. Tähtajalise elamisõiguse andmise tingimused

(1) Politsei- ja Piirivalveamet annab perekonnaliikmele tähtajalise elamisõiguse, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- 1) Euroopa Liidu kodanik, kelle juurde ta soovib elama asuda, vastab käesoleva seaduse § 20 lõike 1 punktis 1, 2 või 3 sätestatud eeldusele;
- 2) Euroopa Liidu kodanikul, kelle juurde ta soovib elama asuda, on Eestis elamisõigus;
- 3) tähtajalise elamisõiguse taotleja vastab käesoleva seaduse §-s 3 sätestatud perekonnaliikme määratlusele;
- 4) perekonnaliikme suhtes ei esine tähtajalise elamisõiguse andmisest keeldumise aluseid.

(2) Käesoleva seaduse § 20 lõike 1 punktis 3 sätestatud juhul antakse tähtajaline elamisõigus ainult abikaasale ja ülalpeetavale lapsele.

(3) Perekonnaliikme alaealine laps, kes sünnib Eestis või asub Eestisse elama, saab tähtajalise elamisõiguse vanema tähtajalise elamisõiguse ajaks.

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 01.10.2017]

§ 23. Elukoha registreerimise kohustus

Perekonnaliige, kellele Politsei- ja Piirivalveamet on andnud tähtajalise elamisõiguse Eestis, peab registreerima elukoha Eestis rahvastikuregistri seaduses sätestatud korras ühe kuu jooksul tähtajalise elamisõiguse saamise päevast arvates.

§ 24. Tähtajalise elamisõiguse taotlemine

(1) Perekonnaliige peab tähtajalise elamisõiguse saamiseks esitama taotluse Politsei- ja Piirivalveametile või Eesti välisesindusele, kes edastab selle menetlemiseks Politsei- ja Piirivalveametile.

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]

(1¹) Käesoleva seaduse § 22 lõikes 3 nimetatud juhul ei pea tähtajalise elamisõiguse saamiseks taotlust esitama.

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 01.10.2017]

(2) Tähtajalist elamisõigust taotlev perekonnaliige peab tähtajalise elamisõiguse taotluse esitamiseks ilmuma Eesti välisesindusse või Politsei- ja Piirivalveametisse.

(3) Eestis viibiv perekonnaliige peab tähtajalise elamisõiguse taotluse Politsei- ja Piirivalveametile esitama kolme kuu jooksul Eestisse sisenemise päevast arvates.

(4) Politsei- ja Piirivalveamet annab Eestis viibivale perekonnaliikmele tähtajalise elamisõiguse taotluse läbivaatamise ajaks tõendi, mis kinnitab, et tema tähtajalise elamisõiguse taotlus on Politsei- ja Piirivalveametis menetluses.

§ 25. Perekonnaliikme tähtajalist elamisõigust tõendav dokument

(1) Politsei- ja Piirivalveamet annab perekonnaliikmele, kes on saanud Eestis tähtajalise elamisõiguse, elamisloakaardi, mis on perekonnaliikme tähtajalist elamisõigust tõendav dokument.

[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

(2) [Kehtetu -RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

§ 26. Tähtajalise elamisõiguse andmisest keeldumine

(1) Politsei- ja Piirivalveamet keeldub perekonnaliikmele tähtajalise elamisõiguse andmisest, kui:

- 1) Euroopa Liidu kodanik, kelle juurde ta soovib elama asuda, ei vasta käesoleva seaduse §-s 20 sätestatud eeldustele,
- 2) Euroopa Liidu kodanikul, kelle juurde ta soovib elama asuda, ei ole Eestis elamisõigust,
- 3) tähtajalise elamisõiguse taotleja ei vasta käesoleva seaduse §-s 3 sätestatud perekonnaliikme määratlusele,
- 4) on põhjendatud alust arvata, et perekonnaliige ohustab avalikku korda, riigi julgeolekut või rahvatervist või [RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]
- 5) perekonnaliige või Euroopa Liidu kodanik, kelle juurde ta soovib elama asuda, on kuritarvitanud selles seaduses ettenähtud õigusi või kasutanud pettust eesmärgiga võimaldada perekonnaliikmel omandada Eestis tähtajalist elamisõigust.

(2) Politsei- ja Piirivalveamet keeldub perekonnaliikme vastsündinud lapsele, kes ei ole Euroopa Liidu kodanik ega vasta käesoleva seaduse §-s 3 sätestatud perekonnaliikme määratlusele, tähtajalise elamisõiguse andmisest, kui tema vanemal ei ole tähtajalist elamisõigust Eestis.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 5 nimetatud õiguste kuritarvitamise ja pettusena käsitatakse muu hulgas:

- 1) fiktiivse abielu sõlmimist,
- 2) Euroopa Liidu kodaniku poolt Eestis elamisõiguse omandamist eesmärgiga võimaldada perekonnaliikmel omandada elamisõigust Eestis,
- 3) võltsitud dokumentide esitamist või
- 4) valeandmete esitamist.

§ 27. Lahkumisettekirjutuse tegemine tähtajalise elamisõiguse andmisest keeldumise korral

[Kehtetu -RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

§ 28. Tähtajalise elamisõiguse pikendamise tingimused

(1) Politsei- ja Piirivalveamet pikendab perekonnaliikme tähtajalist elamisõigust, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- 1) Euroopa Liidu kodanik, kelle juurde elama asumiseks tähtajaline elamisõigus anti, vastab käesoleva seaduse §-s 20 sätestatud eeldusele;
- 2) Euroopa Liidu kodanikul, kelle juurde elama asumiseks tähtajaline elamisõigus anti, on jätkuvalt Eestis elamisõigus;
- 3) perekonnaliikmel on jätkuvalt tähtajaline elamisõigus Eestis;
- 4) tähtajalise elamisõiguse pikendamise taotleja vastab käesoleva seaduse §-s 3 sätestatud perekonnaliikme määratlusele;
- 5) perekonnaliikme elukoht on registreeritud Eestis rahvastikuregistri seaduses sätestatud korras;
- 6) perekonnaliikme suhtes ei esine tähtajalise elamisõiguse pikendamisest keeldumise aluseid.

(2) Perekonnaliikme alaealise lapse tähtajaline elamisõigus pikeneb tema vanema tähtajalise elamisõiguse ajaks, kui Politsei- ja Piirivalveamet pikendab vanema tähtajalist elamisõigust.

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 01.10.2017]

§ 29. Tähtajalise elamisõiguse pikendamise taotlemine

[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

(1) Perekonnaliige peab tähtajalise elamisõiguse pikendamise taotluse esitama Politsei- ja Piirivalveametile vähemalt üks kuu enne tähtajalise elamisõiguse lõppemist või lahkuma Eestist kahe kuu jooksul tähtajalise elamisõiguse kehtivusaja lõppemisest arvates.

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]

(1¹) Käesoleva seaduse § 28 lõikes 2 nimetatud juhul ei pea tähtajalise elamisõiguse piknemiseks taotlust esitama.

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 01.10.2017]

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tähtajalise elamisõiguse pikendamise taotluse esitamise tähtaega ei ennistata, kui tähtajaline elamisõigus on lõppenud.

(2¹) Perekonnaliige peab tähtajalise elamisõiguse pikendamise taotluse esitamiseks ilmuma Politsei- ja Piirivalveametisse, välja arvatud välismaalaste seaduse §-s 277 sätestatud juhtudel ja juhul, kui taotleja on varem elamisloa, elamisõiguse, elamisõiguse pikendamise või isikut tõendava dokumendi väljaandmise menetluses daktüloskopeeritud ning võetud sõrmejäljed võimaldavad isiku tuvastamist ja vastavad isikut tõendavate dokumentide seaduse § 15 lõike 6 ning välismaalaste seaduse § 224 lõike 1 punktide 4 ja 5 ning § 250 lõike 2 punktide 7 ja 8 alusel kehtestatud nõuetele.

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]

(3) Tähtajalise elamisõiguse pikendamisel annab Politsei- ja Piirivalveamet perekonnaliikmele elamisloakaardi, mis on perekonnaliikme tähtajalist elamisõigust tõendav dokument.

[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

§ 30. Lahkumisettekirjutuse tegemine tähtajalise elamisõiguse pikendamata jätmise korral

[Kehtetu -RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

§ 31. Tähtajalise elamisõiguse pikendamisest keeldumine

(1) Politsei- ja Piirivalveamet keeldub perekonnaliikme tähtajalise elamisõiguse pikendamisest, kui:

- 1) Euroopa Liidu kodanikul, kelle juurde elama asumiseks tähtajaline elamisõigus anti, ei ole Eestis elamisõigust,
- 2) on põhjendatud alust arvata, et perekonnaliige ohustab avalikku korda, riigi julgeolekut või rahvatervist või

[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

- 3) perekonnaliige või Euroopa Liidu kodanik, kelle juurde elama asumiseks tähtajaline elamisõigus anti, on kuritarvitanud selles seaduses ettenähtud õigusi või kasutanud pettust eesmärgiga võimaldada perekonnaliikmel omandada Eestis tähtajalist elamisõigust.

(2) Politsei- ja Piirivalveamet võib perekonnaliikme tähtajalise elamisõiguse pikendamisest keelduda, kui:

- 1) Euroopa Liidu kodanik, kelle juurde elama asumiseks tähtajaline elamisõigus anti, ei vasta käesoleva seaduse §-s 20 sätestatud eeldusele,

- 2) tähtajalise elamisõiguse pikendamise taotleja ei vasta enam käesoleva seaduse §-s 3 sätestatud

perekonnaliikme määratlusele või

- 3) perekonnaliige ei ela Eestis.

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]

(3) Politsei- ja Piirivalveamet keeldub perekonnaliikme vastündinud lapsel, kes ei ole Euroopa Liidu kodanik ega vasta käesoleva seaduse §-s 3 sätestatud perekonnaliikme määratlusele, tähtajalise elamisõiguse pikendamisest, kui tema vanema tähtajalist elamisõigust ei pikendata või vanemal ei ole tähtajalist elamisõigust Eestis.

§ 32. Lahkumisettekirjutuse tegemine tähtajalise elamisõiguse pikendamisest keeldumise korral

[Kehtetu -RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

§ 33. Perekonnaliikme tähtajalise elamisõiguse lõppemine

(1) Perekonnaliikme tähtajaline elamisõigus lõpeb:

- 1) tähtajalise elamisõiguse kehtivusaja lõppemisel,

- 2) alalise elamisõiguse omandamisel,

- 3) talle Eesti või muu Euroopa Liidu liikmesriigi kodakondsuse andmisel või taastamisel,

- 4) kui Euroopa Liidu kodanikul, kelle juurde elama asumiseks tähtajaline elamisõigus anti, ei ole Eestis elamisõigust,

- 5) kui ta ei vasta enam käesoleva seaduse §-s 3 sätestatud perekonnaliikme määratlusele või

- 6) tema surma või surnuks tunnistamise korral.

(2) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab tähtajalise elamisõiguse lõppemisel perekonnaliikme elamisloakaardi kehtetuks.

[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

§ 34. Perekonnaliikme tähtajalise elamisõiguse lõpetamine

(1) Perekonnaliikme tähtajaline elamisõigus Eesti lõpetatakse:

- 1) perekonnaliikme sooviavalduse alusel,

- 2) kui on põhjendatud alust arvata, et perekonnaliige ohustab avalikku korda, riigi julgeolekut või rahvatervist või

[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

- 3) kui perekonnaliige või Euroopa Liidu kodanik, kelle juurde elama asumiseks tähtajaline elamisõigus anti, on kuritarvitanud selles seaduses ettenähtud õigusi või kasutanud pettust eesmärgiga võimaldada perekonnaliikmel omandada Eestis tähtajalist elamisõigust.

(2) Perekonnaliikme tähtajaline elamisõigus Eestis võidakse lõpetada, kui:

- 1) Euroopa Liidu kodanik, kelle juurde elama asumiseks tähtajaline elamisõigus anti, ei vasta käesoleva seaduse §-s 20 sätestatud eeldusele või

- 2) perekonnaliige ei ela Eestis.

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]

(3) Perekonnaliikme tähtajaline elamisõigus Eestis lõpetatakse Politsei- ja Piirivalveameti otsusega.

(4) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab tähtajalise elamisõiguse lõpetamisel perekonnaliikme elamisloakaardi kehtetuks.

[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

§ 35. Lahkumiskohustus ja lahkumisettekirjutuse tegemine tähtajalise elamisõiguse lõppemise ja lõpetamise korral

[Kehtetu -RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

3. jagu

Perekonnaliikme tähtajalise elamisõiguse lõppemise erisused

§ 36. Perekonnaliikme tähtajaline elamisõigus Euroopa Liidu kodaniku surma või Eestist lahkumise korral

[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

(1) Euroopa Liidu kodaniku surma korral lõpeb perekonnaliikme tähtajaline elamisõigus Eestis, välja arvatud juhul, kui nimetatud perekonnaliige on Eestis elanud tähtajalise elamisõiguse alusel vähemalt ühe aasta enne Euroopa Liidu kodaniku surma ning:

- 1) ta töötab või tegutseb füüsilisest isikust ettevõtjana Eestis,
- 2) tal on enda ja oma perekonnaliikmete ülalpidamiseks piisavalt rahalisi vahendeid ning ta on ravikindlustuse seaduses sätestatud korras kindlustatud isik või
- 3) ta on käesoleva lõike punktis 1 või 2 nimetatud isiku perekonnaliige.

(2) Euroopa Liidu kodaniku surma korral on perekonnaliikmel õigus alalisele elamisõigusele käesoleva seaduse § 45 lõikes 3 sätestatud alusel.

(3) Euroopa Liidu kodaniku surma või Eestist lahkumise korral on Euroopa Liidu kodaniku lapsel, kes elab ja õpib Eestis ning on kantud Eesti õppeasutuse nimekirja, ning vanemal, kes teda kasvatab, Eestis tähtajaline elamisõigus kuni õpingute lõppemiseni.

[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

(4) Euroopa Liidu kodaniku surma korral võib perekonnaliikme tähtajalist elamisõigust piirata ning tema tähtajalise elamisõiguse lõpetada või keelduda tähtajalise elamisõiguse pikendamisest üldistel alustel, arvestades selles paragrahvis toodud erisusi.

§ 37. Perekonnaliikme tähtajaline elamisõigus Euroopa Liidu kodaniku Eestis tähtajalise elamisõiguse lõpetamise ja lõppemise korral

(1) Euroopa Liidu kodaniku Eestis tähtajalise elamisõiguse lõppemise korral käesoleva seaduse § 15 lõike 1 punkti 1 alusel või tähtajalise elamisõiguse lõpetamise korral käesoleva seaduse § 16 lõike 1 alusel on Euroopa Liidu kodaniku lapsel, kes elab Eestis ja on kantud õppimise eesmärgil õppeasutuse nimekirja, ning vanemal, kes teda kasvatab, Eestis tähtajaline elamisõigus kuni õpingute lõppemiseni.

(2) Euroopa Liidu kodaniku Eestis tähtajalise elamisõiguse lõppemise või lõpetamise korral võib perekonnaliikme tähtajalist elamisõigust piirata ning tema tähtajalise elamisõiguse lõpetada või keelduda tähtajalise elamisõiguse pikendamisest üldistel alustel, arvestades selles paragrahvis toodud erisusi.

§ 38. Perekonnaliikme tähtajaline elamisõigus abielulahutuse või abielu kehtetuks tunnistamise korral

(1) Abielulahutuse või abielu kehtetuks tunnistamise korral lõpeb abikaasa tähtajaline elamisõigus Eestis, välja arvatud juhul, kui:

- 1) enne abielulahutuse või abielu kehtetuks tunnistamise menetluse algatamist on abielu kestnud vähemalt kolm aastat, sealhulgas üks aasta Eestis tähtajalise elamisõiguse kasutamise ajal, [RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]
- 2) kohtuotsuse või abikaasade kokkuleppe kohaselt on nimetatud abikaasal Euroopa Liidu kodaniku lapse hooldusõigus,
- 3) kohtuotsuse või abikaasade kokkuleppe kohaselt on nimetatud abikaasal õigus alaealise lapsega suhelda tingimusel, et kohtuotsuse kohaselt peab suhtlemine toimuma Eestis või
- 4) tähtajalise elamisõiguse kasutamise võimaldamist õigustavad erilised asjaolud, näiteks nimetatud abikaasa langemine koduvägivalla ohvriks abielu ajal.

(2) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tingimustele peab abikaasa:

- 1) töötama või tegutsema füüsilisest isikust ettevõtjana Eestis või
- 2) omama enda ja oma perekonnaliikmete ülalpidamiseks piisavalt rahalisi vahendeid ja olema ravikindlustuse seaduses sätestatud korras kindlustatud isik.

(3) Abielulahutuse või abielu kehtetuks tunnistamise korral ei lõpe abikaasa ülalpeetava lapse või tema ülalpeetava vanema tähtajaline elamisõigus, kui abikaasa vastab käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud tingimustele.

(4) Abielulahutuse või abielu kehtetuks tunnistamise korral võib perekonnaliikme tähtajalist elamisõigust piirata ning tema tähtajalise elamisõiguse lõpetada või keelduda tähtajalise elamisõiguse pikendamisest üldistel alustel, arvestades selles paragrahvis toodud erisusi.

(5) Käesolevas paragrahvis sätestatud kohaldatakse ka registreeritud kooselu lõpetamise korral.
[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

§ 39. Tingimustele vastavus perekonnaliikme tähtajalise elamisõiguse erisuste korral

Kui perekonnaliige ei vasta tähtajalise elamisõiguse kehtivuse ajal selles jaos sätestatud tingimustele, võib tema tähtajalise elamisõiguse lõpetada.

4. peatükk ALALINE ELAMISÕIGUS

1. jagu Euroopa Liidu kodaniku alaline elamisõigus

§ 40. Euroopa Liidu kodaniku alaline elamisõigus

(1) Euroopa Liidu kodanikul, kes on tähtajalise elamisõiguse alusel Eestis elanud viis aastat järjest, on õigus alalisele elamisõigusele.
[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]

(2) Enne käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tähtaega on Euroopa Liidu kodanikul õigus alalisele elamisõigusele, kui ta:

1) on töötamise või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise lõpetamise päevaks jõudnud vanaduspensioniiikka või on lõpetanud töötamise ennetähtaegsele vanaduspensionile jäämiseks ja on Eestis töötanud või tegutsenud füüsilisest isikust ettevõtjana vähemalt viimased kaksteist kuud ning tähtajalise elamisõiguse alusel Eestis elanud vähemalt viimased kolm aastat järjest,
[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]

2) on tähtajalise elamisõiguse alusel Eestis elanud vähemalt viimased kaks aastat järjest ning lõpetanud töötamise või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise osalise või puuduva töövõime tõttu,
[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]

3) elab Eestis tähtajalise elamisõiguse alusel ja on lõpetanud töötamise töövigastuse või kutsehaiguse tagajärjel tekkinud osalise või puuduva töövõime tõttu või
[RT I, 13.12.2014, 1- jõust. 01.07.2016 (jõustumine muudetud - RT I, 17.12.2015, 1)]

4) elab Eestis tähtajalise elamisõiguse alusel ja on Eestis töötanud või tegutsenud füüsilisest isikust ettevõtjana vähemalt kolm aastat järjest ja on asunud tööle teise Euroopa Liidu liikmesriiki, kuid elab Eestis ja pöördub Eestisse tagasi vähemalt kord nädalas.

(3) Euroopa Liidu kodaniku alaealine laps, kes sünnib Eestis või asub Eestisse elama, saab alalise elamisõiguse, kui tema vanemal on alaline elamisõigus.
[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 01.10.2017]

(3¹) Euroopa Liidu kodaniku alaealine laps saab alalise elamisõiguse, kui tema vanem registreerib oma alalise elamisõiguse.
[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 01.10.2017]

(4) Alalise elamisõigusega Euroopa Liidu kodanik on Eesti alaline elanik.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud töötamise aja hulka arvestatakse Euroopa Liidu kodanikust mitteolenevatel põhjustel Eesti Töötukassas töötuna arvel oleku aeg ning isiku haigusest või õnnetusjuhtumist tingitud mittetöötamise, töölt puudumise ja töölepingu lõpetamise järgne aeg.
[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

(6) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 1 sätestatud elamise ja töötamise perioodi ning käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 2 sätestatud elamise perioodi nõuet ei kohaldata, kui Euroopa Liidu kodanik on abielus Eesti kodanikuga.

(7) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 1 ja 2 nimetatud õiguse omandamiseks loetakse lõike 2 punktis 4 sätestatud juhul teises Euroopa Liidu liikmesriigis töötatud aeg Eestis viibitud aja hulka.
[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

§ 41. Euroopa Liidu kodaniku alalise elamisõiguse registreerimine ja alalist elamisõigust tõendav dokument

(1) Euroopa Liidu kodanik peab registreerima oma alalise elamisõiguse Politsei- ja Piirivalveametis.

(2) Euroopa Liidu kodanik peab alalise elamisõiguse registreerimise taotluse esitama Politsei- ja Piirivalveametile.
[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]

(2¹) Käesoleva seaduse § 40 lõigetes 3 ja 3¹ nimetatud juhul ei pea alaealisele lapsele alalise elamisõiguse saamiseks taotlust esitama.
[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 01.10.2017]

(3) Politsei- ja Piirivalveamet kontrollib Euroopa Liidu kodanikul alalise elamisõiguse olemasolu ning annab selle olemasolu korral Euroopa Liidu kodanikule isikutunnistuse, mis on tema alalist elamisõigust tõendav dokument.

§ 42. Euroopa Liidu kodaniku alalise elamisõiguse lõppemine

(1) Euroopa Liidu kodaniku alaline elamisõigus lõpeb:

- 1) talle Eesti kodakondsuse andmisel või taastamisel,
- 2) Euroopa Liidu kodakondsuse kaotamisel või
- 3) tema surma või surnuks tunnistamise korral.

(2) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab alalise elamisõiguse lõppemisel Euroopa Liidu kodaniku isikutunnistuse kehtetuks.

§ 43. Euroopa Liidu kodaniku alalise elamisõiguse lõpetamine

(1) Euroopa Liidu kodaniku alaline elamisõigus Eestis lõpetatakse:

- 1) Euroopa Liidu kodaniku sooviavalduse alusel,
- 2) kui ta on viibinud Eestist eemal vähemalt kaks aastat järjest või
- 3) kui esineb oluline oht avalikule korrale või oht riigi julgeolekule.

[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

(1¹) Erandina käesoleva paragrahvi lõike 1 punktist 2 lõpeb käesoleva seaduse § 1 lõikes 2¹ sätestatud Ühendkuningriigi kodaniku alaline elamisõigus, kui ta on viibinud Eestist eemal vähemalt viis aastat järjest.
[RT I, 19.03.2019, 9- jõust. 01.02.2020]

(2) Euroopa Liidu kodaniku alaline elamisõigus Eestis lõpetatakse Politsei- ja Piirivalveameti otsusega.

(3) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab alalise elamisõiguse lõpetamisel Euroopa Liidu kodaniku isikutunnistuse kehtetuks.

§ 44. Lahkumissettekirjutuse tegemine Euroopa Liidu kodaniku alalise elamisõiguse lõpetamise korral [Kehtetu -RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

2. jagu

Perekonnaliikme alaline elamisõigus

§ 45. Perekonnaliikme alaline elamisõigus

(1) Perekonnaliikmel, kes on tähtajalise elamisõiguse alusel Eestis elanud viis aastat järjest, on õigus alalisele elamisõigusele.

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]

(2) Eestis tähtajalise elamisõigusega perekonnaliikmel on õigus alalisele elamisõigusele samal ajal Euroopa Liidu kodanikuga, kui Euroopa Liidu kodanikul tekib õigus alalisele elamisõigusele käesoleva seaduse § 40 lõike 2 alusel.

(3) Eestis tähtajalise elamisõigusega perekonnaliikmel on õigus alalisele elamisõigusele Eestis elamisõigusega Euroopa Liidu kodaniku surma korral, kui:

1) Euroopa Liidu kodanik töötas või tegutses füüsilisest isikust ettevõtjana Eestis ning oli surma hetkel elanud elamisõiguse alusel Eestis vähemalt kaks aastat või
[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]

2) Euroopa Liidu kodanik töötas või tegutses füüsilisest isikust ettevõtjana Eestis ning tema surma põhjustas tööõnnetus või kutsehaigus.

(4) Perekonnaliikme alaealine laps, kes sünnib Eestis või asub Eestisse elama, saab alalise elamisõiguse, kui tema vanemal on alaline elamisõigus.

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 01.10.2017]

(4¹) Perekonnaliikme alaealine laps saab alalise elamisõiguse, kui tema vanem registreerib oma alalise elamisõiguse.

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 01.10.2017]

(5) Alalise elamisõigusega perekonnaliige on Eesti alaline elanik.

(6) Perekonnaliikmel ei ole õigust alalisele elamisõigusele, kui ta tähtjaline elamisõigus on lõppenud või see on lõpetatud või kui ta ei ole Eestis elanud viis aastat järjest, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud juhul.

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]

§ 46. Perekonnaliikme alalise elamisõiguse registreerimine

[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

(1) Perekonnaliige peab registreerima oma alalise elamisõiguse Politsei- ja Piirivalveametis.

(2) Perekonnaliige peab alalise elamisõiguse registreerimise taotluse esitama Politsei- ja Piirivalveametile vähemalt üks kuu enne elamisloakaardi kehtivusaja lõppemist.

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]

(2¹) Perekonnaliige peab alalise elamisõiguse registreerimise taotluse esitamiseks ilmuma Politsei- ja Piirivalveametisse, välja arvatud välismaalaste seaduse §-s 277 sätestatud juhtudel ja juhul, kui taotleja on varem elamisõiguse, elamisõiguse pikendamise või isikut tõendava dokumendi väljaandmise menetluses daktüloskopeeritud ning võetud sõrmejäljed võimaldavad isiku tuvastamist ja vastavad isikut tõendavate dokumentide seaduse § 15 lõike 6 ning välismaalaste seaduse § 224 lõike 1 punktide 4 ja 5 ning § 250 lõike 2 punktide 7 ja 8 alusel kehtestatud nõuetele.

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]

(2²) Käesoleva seaduse § 45 lõigetes 4 ja 4¹ nimetatud juhul ei pea alaealisele lapsele alalise elamisõiguse saamiseks taotlust esitama.

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 01.10.2017]

(3) Politsei- ja Piirivalveamet kontrollib perekonnaliikmel alalise elamisõiguse olemasolu ja annab selle olemasolu korral perekonnaliikmele elamisloakaardi, mis on alalist elamisõigust tõendav dokument.

[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

§ 47. Perekonnaliikme alalise elamisõiguse lõppemine

(1) Perekonnaliikme alaline elamisõigus lõpeb:

- 1) talle Eesti või muu Euroopa Liidu liikmesriigi kodakondsuse andmisel või taastamisel või
- 2) tema surma või surnuks tunnistamise korral.

(2) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab alalise elamisõiguse lõppemisel perekonnaliikme elamisloakaardi kehtetuks.

[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

§ 48. Perekonnaliikme alalise elamisõiguse lõpetamine

(1) Perekonnaliikme alaline elamisõigus Eestis lõpetatakse:

- 1) perekonnaliikme sooviavalduse alusel,
- 2) kui perekonnaliige on viibinud Eestist eemal vähemalt kaks aastat järjest,
- 3) kui esineb oluline oht avalikule korrale või oht riigi julgeolekule.

[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

- 4) [kehtetu -RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

(1¹) Erandina käesoleva paragrahvi lõike 1 punktist 2 lõpeb käesoleva seaduse § 1 lõikes 2¹ sätestatud Ühendkuningriigi kodaniku perekonnaliikme alaline elamisõigus, kui ta on viibinud Eestist eemal vähemalt viis aastat järjest.

[RT I, 19.03.2019, 9- jõust. 01.02.2020]

(2) Perekonnaliikme alaline elamisõigus Eestis lõpetatakse Politsei- ja Piirivalveameti otsusega.

(3) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab alalise elamisõiguse lõpetamisel perekonnaliikme elamisloakaardi kehtetuks.

[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

§ 49. Lahkumiskohustus ja lahkumisettekirjutuse tegemine alalise elamisõiguse lõpetamise korral

§ 49¹. Euroopa Liidu kodaniku ja tema perekonnaliikme suunamine kohanemisprogrammis osalemisse

(1) Politsei- ja Piirivalveamet suunab Euroopa Liidu kodaniku ja tema perekonnaliikme, kes on käesoleva seaduse alusel omandanud või kellele on antud elamisõigus või kelle elamisõigust on pikendatud, osalema kohanemisprogrammis.

(2) Kohanemisprogrammi Euroopa Liidu kodanikule ja tema perekonnaliikmele, kes on omandanud elamisõiguse või kellele on antud elamisõigus või kelle elamisõigust on pikendatud, kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(3) Kohanemisprogrammiga seotud toimingute andmeid töödeldakse välismaalaste seaduses sätestatud alusel asutatud elamislubade ja töölubade registris.

(4) Valdkonna eest vastutav minister võib kohanemisprogrammis sätestatud ülesande täitmiseks sõlmida olenevalt ülesande olemusest tsiviilõigusliku või halduslepingu halduskoostöö seaduses sätestatud korras. [RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 01.08.2015]

5. peatükk ELAMISÕIGUSE ANDMISE KORRALDAMINE

§ 50. Tähtajalise elamisõiguse taotluse vorm

[Kehtetu -RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]

§ 51. Alalise elamisõiguse registreerimise taotluse vorm

[Kehtetu -RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]

§ 52. Elamisõiguse andmise korraldamine

(1) Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikme tähtajalise elamisõiguse taotlemise, andmise ja pikendamise ning Euroopa Liidu kodaniku ja tema perekonnaliikme alalise elamisõiguse registreerimise taotlemise ning elamisõiguse lõpetamise korra ning tähtajalise elamisõiguse ja alalise elamisõiguse registreerimise taotlemisel esitatavate tõendite ja andmete loetelu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega. [RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(2) Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikme tähtajalise elamisõiguse ja selle pikendamise ning Euroopa Liidu kodaniku ja tema perekonnaliikme alalise elamisõiguse registreerimise ning elamisõigusega seotud menetluste käigus antud haldusaktide ja toimingute andmeid töödeldakse välismaalaste seaduses sätestatud alusel asutatud elamislubade ja töölubade registris. [RT I 2010, 3, 4- jõust. 05.04.2010]

§ 52¹. Perekonnaliikme elamisõigust tõendav dokument

(1) Perekonnaliikmele antava elamisloakaardi kehtivusaja määramisel lähtutakse isikut tõendavate dokumentide seaduses sätestatust.

(2) Perekonnaliikme elamisõigus vormistatakse tähtajalise elamisõiguse, selle pikendamise või alalise elamisõiguse otsuse andmete kandmise teel elamisloakaardile.

(3) Tähtajalist elamisõigust, selle pikendamist või alalist elamisõigust taotlev perekonnaliige ei pea esitama elamisloakaardi väljaandmise taotlust ja ta daktüloskopeeritakse tähtajalise elamisõiguse, selle pikendamise või alalise elamisõiguse menetluse käigus.

(4) Tähtajalist elamisõigust, selle pikendamist või alalist elamisõigust taotleva perekonnaliikme daktüloskopeerimisele kohaldatakse välismaalaste seaduses ja selle alusel antud määrustes sätestatud daktüloskopeerimise tingimusi ja korda. [RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

§ 52². Riigilõiv

(1) Riigilõivu tasutakse riigilõivuseaduses sätestatud määras tähtajalise elamisõiguse taotluse, tähtajalise elamisõiguse pikendamise taotluse ja alalise elamisõiguse registreerimise taotluse läbivaatamise eest.

(2) Taotluse läbi vaatamata jätmisel riigilõivu ei tagastata. [RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

5¹. peatükk

EUROOPA LIIDU KODANIKU JA TEMA PEREKONNALIIKME VABA LIIKUMISE PIIRANGUD

[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

§ 52³. Riiki mittelubamine

[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

- (1) Euroopa Liidu kodanikul või tema perekonnaliikmel võib välispiiril keelata riiki siseneda, kui:
 - 1) tal puudub riigipiiri seaduse §-s 11¹ sätestatud riigipiiri ületamiseks nõutav dokument;
 - 2) tema suhtes on kehtestatud sissesõidukeeld;
 - 3) ta ohustab avalikku korda, riigi julgeolekut või rahvatervist.
- (2) Riiki mittelubamise otsustab Politsei- ja Piirivalveamet.
- (3) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 nimetatud juhul antakse enne riiki mittelubamise otsuse tegemist isikule võimalus hankida vajalikud dokumendid või tõendada oma vaba liikumise õigust muul viisil.
- (4) Riiki mittelubamise otsustamisel arvestatakse käesoleva seaduse §-des 52⁵–52⁷ sätestatud.

[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

§ 52⁴. Lahkumiskohustus

[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

- (1) Euroopa Liidu kodanik või tema perekonnaliige on kohustatud Eestist lahkuma, kui ta ohustab avalikku korda, riigi julgeolekut või rahvatervist.
 - (2) Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliige on kohustatud Eestist lahkuma, kui:
 - 1) on keeldutud talle tähtajalise elamisõiguse andmisest või selle pikendamisest;
 - 2) tema tähtajaline elamisõigus on lõppenud ja ta ei ole taotlenud selle pikendamist ning täitunud on käesoleva seaduse § 10 lõikes 2³ sätestatud Eestis seaduslikult lubatud viibimise aeg;
 - (3) tema tähtajaline või alaline elamisõigus on lõpetatud;
 - 4) ta on Eestis viibinud üle kolme kuu Eestisse sisenemise päevast arvates, ta ei ole esitanud taotlust tähtajalise elamisõiguse saamiseks ja tal puudub muu seaduslik alus Eestis viibimiseks.
- (3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 ning lõike 2 punktides 1 ja 3 sätestatud juhul tehakse viibimis- või elamisõiguse piiramise otsuses Euroopa Liidu kodanikule või tema perekonnaliikmele ettekirjutus Eestist lahkuda (edaspidi *lahkumisettekirjutus*) ja vajaduse korral kohaldatakse tema suhtes sissesõidukeeldu kuni kümme aastat.

[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

§ 52⁵. Viibimisõiguse ja elamisõiguse piiramine

[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

- (1) Kui käesolevast seadusest ei tulene teisiti, võib Euroopa Liidu kodaniku või tema perekonnaliikme viibimis- või elamisõigust piirata üksnes juhul, kui on põhjendatud alust arvata, et ta ohustab avalikku korda, riigi julgeolekut või rahvatervist.
- (2) Viibimis- või elamisõigust ei piirata põhjusel, et Euroopa Liidu kodaniku või tema perekonnaliikme isikut tõendav dokument, elukoha registreerimise tõend, isikut tõendavate dokumentide seaduse alusel välja antud isikutunnistus või elamisloakaart on kehtetu. Viibimis- või elamisõigust ei piirata majanduslikel eesmärkidel.
- (3) Euroopa Liidu kodaniku või tema perekonnaliikme viibimis- või elamisõiguse piiramisel võetakse arvesse isiku Eestis seadusliku viibimise kestust, isiku vanust, tervises seisundit, perekondlikku ja majanduslikku olukorda, sotsiaalset ja kultuurilist sidet Eesti ühiskonnaga ning sidemeid päritoluriigiga.
- (4) Kui Euroopa Liidu kodanik või tema perekonnaliige on alaealine ja riigist väljasaatmine või riiki mittelubamine ei ole alaealise huvides põhjendatud, võib tema viibimisõigust või elamisõigust piirata ainult juhul, kui esineb oht riigi julgeolekule.
- (5) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 kirjeldatud ohu hindamine põhineb isiku käitumisel ning ei tohi põhineda üksnes varasemal süüdimõistval kohtuotsusel. Viibimis- või elamisõigust ei piirata üldpreventiivsetel kaalutlustel.

(6) Selleks et hinnata, kas isik ohustab avalikku korda või riigi julgeolekut, võib Politsei- ja Piirivalveamet tähtajalise elamisõiguse taotluse kohta otsuse tegemisel kolme kuu jooksul taotluse esitamise päevast arvates nõuda päritoluliikmesriigilt või teistelt liikmesriikidelt teavet asjaomase isiku või tema perekonnaliikme varasema karistatuse kohta.

(7) Euroopa Liidu kodaniku või tema perekonnaliikme karistatuse kohta karistusregistrisse kantud andmeid vahetatakse Euroopa Liidu liikmesriigiga karistusregistri seaduses sätestatud korras.
[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

§ 52⁶. Elamisõiguse piiramise erisused

(1) Kui Euroopa Liidu kodanik või tema perekonnaliige elab Eestis alalise elamisõiguse alusel, võib tema elamisõigust piirata üksnes juhul, kui esineb oluline oht avalikule korrale või oht riigi julgeolekule.

(2) Kui Euroopa Liidu kodanik on Eestis elanud viimased kümme aastat järjest, võib tema elamisõigust piirata üksnes juhul, kui esineb oht riigi julgeolekule.
[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]

§ 52⁷. Viibimisõiguse ja elamisõiguse piiramine rahvatervise kaalutlustel

(1) Põhjendatud kahtluse korral, et isik on nakatunud nakkushaigusesse, millest peab nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 21 lõike 8 alusel teavitama Maailma Terviseorganisatsiooni kui rahvatervise rahvusvahelise tähtsusega hädaolukorrast, võib rahvatervise kaitseks Euroopa Liidu kodaniku või tema perekonnaliikme viibimis- või elamisõigust piirata kuni ohu väljaselgitamiseni, kuid kõige kauem kolme kuu jooksul isiku Eestisse saabumise päevast arvates. Haigused, mis ilmnevad pärast kolme kuu möödumist isiku Eestisse saabumise päevast arvates, ei ole väljasaatmise põhjuseks.

(2) Selleks et veenduda, et isik ei ole nakatunud nakkushaigusesse, millest peab nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 21 lõike 8 alusel teavitama Maailma Terviseorganisatsiooni kui rahvatervise rahvusvahelise tähtsusega hädaolukorrast, võib kolme kuu jooksul Euroopa Liidu kodaniku ja tema perekonnaliikme Eestisse saabumise päevast arvates nõuda isikult tervisekontrolli läbimist. Tervisekontroll tehakse isikule tasuta.
[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

§ 52⁸. Lahkumisettekirjutus

(1) Lahkumisettekirjutusega võimaldatakse Euroopa Liidu kodanikule või tema perekonnaliikmele 30-päevane tähtaeg lahkumiskohustuse vabatahtlikuks täitmiseks lahkumisettekirjutuse kättetoimetamisest arvates.

(2) Põhjendatud kiireloomulistel juhtudel võib lahkumisettekirjutuse vabatahtlikuks täitmiseks määrata käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud lühema tähtaja või määratud tähtaega lühendada.
[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

§ 52⁹. Lahkumisettekirjutuse sundtäitmine

(1) Pärast lahkumiskohustuse vabatahtliku täitmise tähtaja saabumist võib lahkumisettekirjutuse sundtäita.

(2) Euroopa Liidu kodanikule või tema perekonnaliikmele tehtud lahkumisettekirjutus sundtäidetakse tema kinnipidamise ja Eestist väljasaatmise teel.

(3) Euroopa Liidu kodaniku või tema perekonnaliikme kinnipidamisele ja väljasaatmisele kohaldatakse väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses sätestatud.

(4) Euroopa Liidu kodanik või tema perekonnaliige, kellele kohus on lisakaristusena mõistnud Eestist väljasaatmise, saadetakse Eestist välja ilma lahkumisettekirjutust tegemata.

(5) Riigi julgeoleku huvides võib lahkumisettekirjutuse viivitamata sundtäita.

(6) Väljasaatmist teostav haldusorgan hindab enne väljasaatmise täideviimist, kas esineb asjaolusid, mis takistavad Euroopa Liidu kodaniku või tema perekonnaliikme Eestist väljasaatmist.

(7) Euroopa Liidu kodanikku või tema perekonnaliiget ei saadeta Eestist välja, kui see on vastuolus väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse §-s 17¹ sätestatuga.

(8) Käesoleva paragrahvi lõikes 7 sätestatud juhul on väljasaatmist teostaval haldusorganil õigus taotleda kohtult väljasaatmise kehtetuks tunnistamist.
[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

§ 52¹⁰. Sissesõidukeeld

(1) Euroopa Liidu kodaniku või tema perekonnaliikme suhtes võib sissesõidukeeldu kohaldada üksnes juhul, kui on põhjendatud alust arvata, et ta ohustab avalikku korda, riigi julgeolekut või rahvatervist.

(2) Euroopa Liidu kodanikule või tema perekonnaliikmele võib kohaldada üksnes tähtajalist sissesõidukeeldu tähtajaga kuni kümme aastat.

(3) Sissesõidukeelu kohaldamise otsustamise, kehtivusaja muutmise, peatamise ja kehtetuks tunnistamise taotluse menetlemisele kohaldatakse väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse 5. peatükis sätestatud. Käesolevas lõikes nimetatud taotlus vaadatakse läbi kuue kuu jooksul taotluse esitamise päevast arvates.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud taotluse esitamine ei anna Euroopa Liidu kodanikule ega tema perekonnaliikmele seaduslikku alust Eestisse siseneda või Eestis viibida.

(5) Sissesõidukeelu kohaldamisel arvestatakse käesoleva seaduse §-des 52⁵–52⁷ sätestatud.
[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

§ 52¹¹. Haldusakti põhjendamise erisus

Käesoleva seaduse alusel antud haldusaktis ei esitata faktilisi põhjendusi ulatuses, mis on vastuolus riigi julgeolekuhuvidega.
[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

§ 52¹². Vaidlustamine

(1) Käesoleva seaduse alusel antud haldusakti võib vaidlustada halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(2) Haldusakti vaidlustamine ei anna Euroopa Liidu kodanikule ega tema perekonnaliikmele seaduslikku alust Eestisse siseneda või Eestis viibida.

(3) Kui isik on esitanud kohtule taotluse lahkumisettekirjutuse sundtäitmise peatamiseks, ei sundtäideta lahkumisettekirjutust enne selle taotluse kohta otsuse tegemist, välja arvatud juhul, kui isiku väljasaatmise kohta on jõustunud kohtulahend või isiku väljasaatmine on vajalik riigi julgeoleku huvides.
[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

§ 52¹³. Eestist lahkumise kulude kandmine

(1) Euroopa Liidu kodanik või tema perekonnaliige on kohustatud kandma enda Eestist lahkumise kulud, sealhulgas lahkumiskohustuse sundtäitmise, kinnipidamiskeskuses ja arestimajas kinnipidamise kulud, mis kantakse tema väljasaatmise tõttu.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud kulude sissenõudmiseks tehakse Euroopa Liidu kodanikule või tema perekonnaliikmele ettekirjutus, milles määratakse kulude vabatahtliku tasumise tähtaeg.

(3) Määratud tähtpäevaks ettekirjutuse täitmata jätmise korral on haldusorganil õigus anda ettekirjutus sundtäitmiseks täitemenetluse seadustikus sätestatud korras.

(4) Eestist lahkumise kulude loetelu, sissenõudmise korra ja kulude määrad kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).
[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

5². peatükk VÕRDNE KOHTLEMINE

[RT I, 26.04.2017, 6- jõust. 06.05.2017]

§ 52¹⁴. Võrdne kohtlemine

(1) Euroopa Liidu ja Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi kodanikust töötajat tuleb sõltumata kodakondsusest kohelda võrdselt Eesti kodanikuga Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 492/2011 töötajate liikumisvabaduse kohta liidu piires (ELT L 141, 27.05.2011, lk 1–12) artiklites 1–10 sätestatud järgmistest valdkondades:

- 1) juurdepääs tööturule;
- 2) töölepingu- ja töötingimused, eelkõige seoses töötasu, töölepingu ülesütlemise, töötervishoiu ja tööohutuse ning töötuks jäämise korral tööle ennistamisega või uue töökooha leidmisega ning ametisse nimetamise või sellest vabastamisega;
- 3) juurdepääs sotsiaalsetele ja maksusoodustustele;
- 4) ametiühingute liikmesus ning õigus olla valitud ettevõtte töötajate esindusorganitesse;

- 5) juurdepääs koolitusele;
- 6) eluaseme kättesaadavus;
- 7) töötaja laste juurdepääs haridusele, õpipoisiõppele ja kutseõppele;
- 8) tööhõiveametite abi.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud kohaldatakse ka ametniku suhtes, arvestades seadustes sätestatud erisusi.

[RT I, 26.04.2017, 6- jõust. 06.05.2017]

§ 52¹⁵. Õiguste kaitse

Euroopa Liidu ja Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi kodanikust töötaja või ametnik ja tema perekonnaliige, kes leiab, et ta on kannatanud või kannatab töötajate vaba liikumise õiguse teostamise põhjendamatute piirangute ja takistuste tõttu või et teda on võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamata jätmise tõttu õigusvastaselt koheldud, isegi kui selline töösuhe, millega kaasnes väidetav piiramine, takistamine või diskrimineerimine, on lõppenud, võib kasutada kõiki õiguskaitsevahendeid samadel alustel ja ulatuses nagu Eesti kodanik.

[RT I, 26.04.2017, 6- jõust. 06.05.2017]

6. peatükk

TEAVITAMISKOHUSTUS JA KONTROLLI TEOSTAMINE

§ 53. Teavitamiskohustus

(1) Eestis elamisõigusega Euroopa Liidu kodanik peab Politsei- ja Piirivalveametit teavitama järgmistest asjaoludest:

- 1) elamisõiguse omandamisest teises Euroopa Liidu liikmesriigis;
- 2) pikemast kui 183 päeva aastas kestvast ajutisest Eestist eemalviibimisest, mis on seotud kohustusliku ajateenistuse täitmise, raseduse, sünnituse, raske haiguse, õpingute, täienduskoolituse või lähetusega;
- 3) Euroopa Liidu kodakondsuse kaotamisest;
- 4) abielu lahutamise või kehtetuks tunnistamisest, kui see on registreeritud väljaspool Eestit ning Euroopa Liidu kodaniku abikaasal on elamisõigus Eestis;
- 5) töötuks jäämisest;
- 6) pensionile jäämisest;
- 7) osalisest või puuduvast töövõimest.

[RT I, 13.12.2014, 1- jõust. 01.07.2016 (jõustumine muudetud - RT I, 17.12.2015, 1)]

(2) Eestis elamisõigusega perekonnaliige peab Politsei- ja Piirivalveametit teavitama järgmistest asjaoludest:

- 1) elamisõiguse omandamisest teises Euroopa Liidu liikmesriigis;
- 2) käesoleva seaduse §-s 3 sätestatud perekonnaliikme määratlusele mittevastavusest;
- 3) pikemast kui 183 päeva aastas kestvast ajutisest Eestist eemalviibimisest, mis on seotud kohustusliku ajateenistuse täitmise, raseduse, sünnituse, raske haiguse, õpingute, täienduskoolituse või lähetusega;
- 4) Euroopa Liidu kodakondsuse omandamisest;
- 5) Euroopa Liidu kodaniku surmast, kui surm on registreeritud väljaspool Eestit.

(3) Euroopa Liidu kodaniku abikaasa peab lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud Politsei- ja Piirivalveametit teavitama abielu lahutamisest või kehtetuks tunnistamisest, kui see on registreeritud väljaspool Eestit.

(4) Euroopa Liidu kodanik ja perekonnaliige peavad käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 nimetatud teavitamiskohustuse täitma kolme kuu jooksul sündmuse toimumisest arvates.

§ 54. Kontrolli teostamine

(1) Perekonnaliige peab tõendama tähtajalise elamisõiguse ja selle pikendamise aluseks olevale eeldusele ja tingimustele vastavust.

(2) Politsei- ja Piirivalveamet võib põhjendatud kahtluse korral kontrollida, kas Euroopa Liidu kodanik ja perekonnaliige täidavad selles seaduses sätestatud kohustusi ja tingimusi ega ole kuritarvitanud selles seaduses ettenähtud õigusi või kasutanud pettust.

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

(3) Euroopa Liidu kodanik ja perekonnaliige peavad talle elamisõiguse andmise ja kasutamisega seotud asjaolude selgitamisel tegema koostööd Politsei- ja Piirivalveametiga ning esitama tema valduses olevad dokumendid ja muud tõendid, mis on tähtsad elamisõiguse omandamise ja kasutamisega seotud asjaolude selgitamisel.

(4) Euroopa Liidu kodaniku majutamisele majutusettevõttes kohaldatakse turismiseaduse nõudeid. Majutusettevõtte peab esitama majutatud isiku andmetega külastajakaardi Politsei- ja Piirivalveamet või Kaitsepolitsei ameti nõudmisel teavet nõudnud asutusele.
[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

(5) Tööandja on kohustatud perekonnaliikme töötamise võimaldamisel kontrollima tema elamisloakaardi olemasolu.
[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

6¹. peatükk **RIIKLIK JÄRELEVALVE**

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

§ 54¹. Riiklik järelevalve [RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

(1) Politsei- ja Piirivalveamet ning Kaitsepolitseiamet võivad põhjendatud kahtluse korral kontrollida, kas Euroopa Liidu kodanik ja tema perekonnaliige viibivad või elavad Eestis vastavalt käesolevas seaduses sätestatud nõuetele, täidavad selles seaduses sätestatud kohustusi ja tingimusi ega ole kuritarvitanud selles ettenähtud õigusi või kasutanud pettust.

(2) Kaitsepolitseiamet teostab käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatu kohaselt riiklikku järelevalvet Euroopa Liidu kodaniku ja tema perekonnaliikme Eestis viibimise ja elamise asjaolude üle julgeolekuasutuste seadusest tulenevate ülesannete täitmisel kuriteo tõkestamiseks.
[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

§ 54². Riikliku järelevalve erimeetmed [RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

(1) Euroopa Liidu kodaniku ja tema perekonnaliikme Eestis viibimise ja elamise asjaolude üle järelevalve teostamisel võivad Politsei- ja Piirivalveamet ning Kaitsepolitseiamet kohaldada korrakaitseaduse §-des 30–33 ja 45–53 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi. Kaitsepolitseiamet võib käesolevas seaduses sätestatud riikliku järelevalve teostamiseks kohaldada julgeolekuasutuste seaduses isikuandmete töötlemise kohta sätestatud.
[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

(2) Korrakaitseaduse §-des 50 ja 51 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid võib kohaldada üksnes juhul, kui on põhjendatult alust arvata, et ilma nimetatud meetmeid kohaldamata ei ole Euroopa Liidu kodaniku või tema perekonnaliikme eeldatava ebaseadusliku Eestis viibimise tõkestamine tulemuslik, ja muud meetmed on ammendunud.

(3) Korrakaitseaduse §-s 45 sätestatud meetet võib kohaldada üksnes politseiametnik.

(4) Kaitsepolitseiamet võib riikliku järelevalve teostamisel kohaldada vahetut sundi korrakaitseaduses sätestatud alusel ja korras.
[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

7. peatükk **VASTUTUS**

§ 55. Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikme seadusliku aluseta Eestis viibimine ja elamine [Kehtetu - RT I, 12.07.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

§ 55¹. Euroopa Liidu kodaniku ja tema perekonnaliikme Eestis viibimine sissesõidukeelu kehtimise ajal

Euroopa Liidu kodaniku või tema perekonnaliikme Eestis viibimise eest, kui Euroopa Liidu kodaniku või tema perekonnaliikme suhtes on kehtestatud sissesõidukeeld, – karistatakse rahaträhviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.
[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

§ 56. Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikme seadusliku aluseta Eestis töötamine

Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikme seadusliku aluseta Eestis töötamise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 100 trahviühikut või arestiga.
[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

§ 57. Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikmele seadusliku aluseta Eestis töötamise võimaldamine

(1) Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikmele seadusliku aluseta Eestis töötamise võimaldamise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 100 trahviühikut.
[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 1100 eurot.
[RT I, 17.12.2015, 3- jõust. 27.12.2015]

§ 58. Menetlus

Käesolevas peatükis sätestatud väärtegade kohtuväline menetleja on Politsei- ja Piirivalveamet.
[RT I, 12.07.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

8. peatükk RAKENDUSSÄTTED

§ 59. Üleminekusätted

(1) Käesoleva seaduse jõustumisel loetakse tähtajalise elamisloaga Euroopa Liidu kodanik tähtajalise elamisõiguse omandanuks. Elamisõiguse tähtajaks on tähtajalise elamisloa kehtivusaeg. Nimetatud tähtajalise elamisõiguse kehtivust ei mõjuta Eestis registreeritud elukoha olemasolu.

(2) Käesoleva seaduse jõustumisel loetakse pikaajalise elaniku elamisloaga Euroopa Liidu kodanik alalise elamisõiguse omandanuks.

(3) Käesoleva seaduse jõustumisel loetakse tähtajalise elamisloaga perekonnaliige tähtajalise elamisõiguse omandanuks. Elamisõiguse tähtajaks on tähtajalise elamisloa kehtivusaeg.

(4) Enne käesoleva seaduse jõustumist esitatud elamisloa taotlus vaadatakse läbi taotluse esitamise ajal kehtinud tingimustel ja korras.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud juhul Euroopa Liidu kodanikule elamisloa andmisel kohaldatakse käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud ja tema elamisõiguse andmed kantakse isikutunnistusele.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud juhul perekonnaliikmele elamisloa andmisel kohaldatakse käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud ja tema elamisõiguse andmed kantakse isikutunnistusele.

(7) Enne käesoleva seaduse jõustumist Euroopa Liidu kodaniku ja perekonnaliikme elamisloa alusel Eestis elamise periood arvestatakse alalise elamisõiguse saamiseks nõutava perioodi hulka.

§ 59¹. Elamisloakaardi väljaandmisega seotud üleminekusätted

(1) Enne 2011. aasta 1. jaanuari esitatud perekonnaliikme tähtajalise elamisõiguse, selle pikendamise või alalise elamisõiguse registreerimise taotlus vaadatakse läbi taotluse esitamise ajal kehtinud tingimustel ja korras.

(2) Kui perekonnaliikme tähtajalise elamisõiguse, selle pikendamise või alalise elamisõiguse registreerimise taotlus on esitatud enne 2011. aasta 1. jaanuari, kuid otsus perekonnaliikme tähtajalise elamisõiguse, selle pikendamise või alalise elamisõiguse registreerimise taotluse suhtes tehakse nimetatud tähtajast hiljem, kantakse tähtajalise elamisõiguse andmise, selle pikendamise või alalise elamisõiguse registreerimise otsuse andmed elamisloakaardile.

(3) Kui perekonnaliige esitab tähtajalise elamisõiguse, selle pikendamise või alalise elamisõiguse registreerimise taotluse enne 2011. aasta 1. jaanuari, kuid tähtajalise elamisõiguse andmise, selle pikendamise või alalise elamisõiguse registreerimise otsus tehakse nimetatud tähtajast hiljem, võib nimetatud taotluse alusel kuni 2012. aasta 20. maini anda perekonnaliikmele elamisloakaardi välja sõrmejäljekujutisteta.
[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

§ 59². Püsiva töövõimetusega isik

(1) Isikul, kellel on tuvastatud püsiv töövõimetus riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel, loetakse käesoleva seaduse §-s 40 sätestatud osalise või puuduva töövõime tingimus täidetuks.

(2) Eestis elamisõigusega Euroopa Liidu kodanik, kellel on tuvastatud püsiv töövõimetus riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel, peab sellest vastavalt käesoleva seaduse §-le 53 Politsei- ja Piirivalveametit teavitama.

[RT I, 13.12.2014, 1- jõust. 01.07.2016 (jõustumine muudetud - RT I, 17.12.2015, 1)]

§ 59³. Alaealisele lapsele tähtajalise elamisõiguse andmine

(1) Euroopa Liidu kodaniku alaealine laps, kes on Eestis sündinud, kes asub või on asunud Eestisse elama, kuid kelle elukohta ei ole vanem rahvastikuregistri seaduses sätestatud korras enne 2017. aasta 1. oktoobrit registreerinud, saab tähtajalise elamisõiguse, kui vanemal on tähtajaline elamisõigus, sõltumata sellest, kas alaealine laps on Euroopa Liidu kodanik või mitte.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel antud elamisõigusest loobumiseks on ühise hooldusõiguse korral vanematel ühiselt õigus esitada taotlus ühe aasta jooksul alates elamisõiguse saamisest.

(3) Perekonnaliikme alaealine laps, kes on Eestis sündinud, kes asub või on asunud Eestisse elama, kuid kelle elukohta ei ole vanem rahvastikuregistri seaduses sätestatud korras enne 2017. aasta 1. oktoobrit registreerinud, saab tähtajalise elamisõiguse, kui vanemal on tähtajaline elamisõigus.

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 01.10.2017]

§ 59⁴. Alaealisele lapsele alalise elamisõiguse andmine

(1) Euroopa Liidu kodaniku alaealine laps, kes on Eestis sündinud, kes asub või on asunud Eestisse elama, kuid kelle vanem ei ole talle enne 2017. aasta 1. oktoobrit alalist elamisõigust taotlenud, saab alalise elamisõiguse, kui tema vanemal on alaline elamisõigus või talle antakse alaline elamisõigus.

(2) Perekonnaliikme alaealine laps, kes on Eestis sündinud, kes asub või on asunud Eestisse elama, kuid kelle vanem ei ole talle enne 2017. aasta 1. oktoobrit alalist elamisõigust taotlenud, saab alalise elamisõiguse, kui tema vanemal on alaline elamisõigus või talle antakse alaline elamisõigus.

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 01.10.2017]

§ 60.–§ 86.[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 87. Seaduse jõustumine

(1) Käesolev seadus jõustub 2006. aasta 1. augustil.

(2) Käesoleva seaduse § 10 lõike 2 punkt 1 ja § 73 punkt 1 jõustuvad Eesti täielikul ühinemisel Euroopa Liidu ühtse viisaruumiga.

¹Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende perekonnaliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil (ELT L 158, 30.04.2004, lk 77–123);

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/54/EL meetmete kohta, mis lihtsustavad töötajate vaba liikumise raames töötajatele antud õiguste kasutamist (ELT L 128, 30.04.2014, lk 8–14).

[RT I, 26.04.2017, 6- jõust. 06.05.2017]